

VĮ ŽEMĖS ŪKIO INFORMACIJOS IR KAIMO VERSLO CENTRAS

IŠVADA DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS

2021 m. rugsėjo d.
Vilnius

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsniu, 16 straipsnio 2 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“ patvirtinta Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ patvirtintomis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, valstybės įmonėje Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centre (toliau – ŽŪIKVC) buvo atliktas veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymas ir vertinimas pagal pasirinktą veiklos sritį.

Įvertinus atskiras ŽŪIKVC, kaip registrų tvarkytojo funkcijas, galimas rizikas ir galimą ŽŪIKVC darbuotojų pažeidžiamumą, siekiant tobulinti procesų, susijusių su registrų tvarkytojo funkcijomis, valdymą ir vidaus kontrolę, buvo pasirinkta detaliau išanalizuoti korupcijos pasireiškimo tikimybę Gyvūnų augintinių registre – vienoje iš ŽŪIKVC įstatuose apibrėžtų veiklos sričių (trečios informacijos svarbos kategorijos valstybės informacinio išteklių administravime). Minėta sritis formaliai atitinka šį Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nurodytą korupcijos riziką sąlygojantį kriterijų – „Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti“ (3 kriterijus).

Vertinant pagal kitus Korupcijos prevencijos įstatyme numatytus korupcijos pasireiškimo tikimybės kriterijus daugiau atitikčių nebuvo nustatyta.

Pasirenkant veiklos sritį taip pat buvo atsižvelgta į Valstybės ar savivaldybės įstaigų sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijose (Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymas Nr. 2-170) nustatytus kriterijus.

Analizuotu laikotarpiu Gyvūnų augintinių registro tvarkytojo veiklos srityje nebuvo užfiksuotų Korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio

nusikalstamų veikų ar kitų tapataus pobūdžio ar mažiau pavojingų teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė ar kitokia atsakomybė, atvejų.

Analizuotas laikotarpis – nuo 2020 m. birželio 1 d. iki 2020 m. rugsėjo 1 d.

Vertinimas atliktas analizės ir apibendrinimo metodais, analizuojant ir vertinant teisės aktus, reglamentuojančius ŽŪIKVC, kaip Gyvūnų augintinių registro (toliau – GAR) tvarkytojo, funkcijas. Taip pat buvo atliktas formalus vidaus teisės aktų vertinimas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, vertinimą ir aprašymą atliko ŽŪIKVC generalinio direktoriaus 2017 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. 1V-93 „Dėl atsakingo asmens už korupcijos prevenciją ir kontrolę paskyrimo“ ŽŪIKVC už korupcijos prevenciją ir kontrolę paskirtas atsakingas Teisės skyriaus korupcijos prevencijos specialistas Audrius Penkauskas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės Gyvūnų augintinių registro tvarkytojo veikloje vertinimas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 7 straipsnio 4 dalimi, ŽŪIKVC yra vienas iš GAR tvarkytojų. GAR yra vienas iš ŽŪIKVC tvarkomų registru, kurio paskirtis – registruoti gyvūnus augintinius: kates, šunis, šeškus ir kitus gyvūnus augintinius, paženklinti juos mikroschema, rinkti, kaupti, apdoroti, sisteminti, saugoti ir teikti GAR duomenis ir dokumentus, atlikti kitus GAR duomenų tvarkymo veiksmus.

Atsižvelgiant į tai, kad viešojoje erdvėje visuomenės nuolat keliami su gyvūnų gerove susiję klausimai dėl nepakenčiamų gyvūnų laikymo ir veisimo sąlygų bei paplitusio žiauraus elgesio su gyvūnais, įvertinant, kad iki galo nenusistovėjęs teisinis gyvūnų gerovės reglamentavimas bei jo interpretavimas skirtingose šių sričių kontroliuojančiose institucijose, iš kurių viena dalis – gyvūnų registravimas – ŽŪIKVC funkcija, tikslinga įvertinti ir galimas rizikas korupcijos prevencijos požiūriu.

Pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys gyvūnų augintinių registravimą, yra Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. 1268 „Dėl Gyvūnų augintinių registro įsteigimo, jo nuostatų patvirtinimo ir registro veiklos pradžios nustatymo“ patvirtinti Gyvūnų augintinių registro nuostatai, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 3D-959 „Dėl Gyvūnų augintinių ženklavimo ir registravimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintos Gyvūnų augintinių ženklavimo ir registravimo taisyklės (toliau – Gyvūnų augintinių ženklavimo ir registravimo taisyklės). Pagrindinis ŽŪIKVC vidaus teisės aktas, nustatantis GAR administravimą, yra ŽŪIKVC generalinio direktoriaus 2016 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 1V-91 „Dėl Gyvūnų augintinių registro administravimo valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro Gyvūnų ir pieno apskaitos departamento Gyvūnų ir pašarų subjektų apskaitos skyriuje procedūros aprašo tvirtinimo“ patvirtintas Gyvūnų augintinių registro administravimo valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro Gyvūnų ir

pieno apskaitos departamento Gyvūnų ir pašarų subjektų apskaitos skyriuje procedūros aprašas (toliau – Procedūros aprašas).

Kitas svarbus dokumentas, kuriuo vadovaujantis reglamentuojamos ŽŪIKVC Gyvūnų ir gyvūnų produktų apskaitos departamento Gyvūnų ir pašarų subjekto skyriaus darbuotojų (toliau – Skyrius), atsakingų už GAR administravimą, funkcijos ir uždaviniai, – ŽŪIKVC generalinio direktoriaus 2016 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. 1V-62 „Dėl Valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro Gyvūnų ir gyvūnų produktų apskaitos departamento Gyvūnų ir pašarų subjektų apskaitos skyriaus nuostatų ir darbuotojų pareiginių instrukcijų tvirtinimo“ patvirtinti ŽŪIKVC Gyvūnų ir gyvūnų produktų apskaitos departamento Gyvūnų ir pašarų subjektų apskaitos skyriaus nuostatai ir darbuotojų pareiginės instrukcijos.

Procedūros aprašas iš esmės atitinka jam keliamus reikalavimus, bet būtų rekomenduotina jį pakeisti, nes 2017 m. kovo 9 d. Gyvūnų augintinių ženklavimo ir registravimo taisyklės buvo išdėstytos nauja redakcija. Taip pat galima išskirti ir aptarti keletą aspektų, galinčių sudaryti prielaidas korupcijai atsirasti.

Labai svarbus kriterijus – *atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė* – Procedūros apraše nėra išsamiai reglamentuoti. Vadovaujantis Procedūros aprašu, GAR administruoja Skyriaus darbuotojai, kuriems jų pareiginėse instrukcijose pavesta ši funkcija (ŽŪIKVC generalinio direktoriaus 2016 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. 1V-62 patvirtintomis Gyvūnų ir gyvūnų produktų apskaitos departamento Gyvūnų ir pašarų subjektų apskaitos skyriaus vyriausiojo specialisto, atsakingo už Ūkinių gyvūnų registro ir Gyvūnų augintinių registro administravimą (toliau – vyr. specialistas), pareiginėmis instrukcijomis). Atsakomybių ir funkcijų paskirstymas reglamentuotas Procedūros aprašo 9, 10 punktuose.

Reikia atkreipti dėmesį į Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nuostatas, kur nurodoma, kad valstybės įmonėms suteikti viešojo administravimo įgaliojimai turi būti įgyvendinti reglamentuojant vidaus administravimo dokumentuose taip, kad būtų galima nustatyti, kurioms grupėms darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybėms yra priskirta atlikti funkcijas, tiesiogiai susijusias su joms suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų įgyvendinimu. Šiuo nagrinėjamu atveju yra vienos pareiginės instrukcijos, kuriomis vadovaujantis darbuotojas, atsakingas už GAR administravimą, vykdo šias funkcijas. Tačiau ir kitose minėto skyriaus darbuotojų pareiginėse instrukcijose yra numatyti bendro pobūdžio darbai, susiję su GAR administravimu. Tai kelia klausimą dėl tinkamo funkcijų reglamentavimo, atsakomybių nustatymo ir atitinkamai kontrolės vykdymo korupcijos prevencijos srityje. Procedūros apraše jos labai plačiai priskirtos Skyriaus darbuotojams, o turėtų būti tiksliai reglamentuotos pareiginėse instrukcijose. Tai leistų sumažinti korupcijos tikimybės atvejus, ypač tokiose srityse, kaip klaidingai suvestų GAR duomenų taisymas, taisymo fiksavimas.

Kitų teisinio reglamentavimo trūkumų GAR administravimo veiklos srityje nebuvo nustatyta. Skyriaus ir jo darbuotojų uždaviniai bei funkcijos tinkamai reglamentuoti Skyriaus nuostatuose ir darbuotojų pareiginėse instrukcijose. Procedūros apraše konkrečiai reglamentuojamas su GAR administravimu susijusių funkcijų vykdymas.

Apibendrinant pažymėtina, kad, siekiant efektyviai valdyti korupcijos pasireiškimo riziką įgyvendinant teisės aktais numatytų funkcijų atlikimą GAR administravimo srityje, tikslinga kuo daugiau informacijos skelbti viešai.

Nors formaliai šioje srityje nustatyti rizikos veiksniai lemia jos atitiktį kriterijams, sudarantiems pagrindą konstatuoti, kad egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, tačiau, kad būtų pašalintos visos priežastys, dėl kurių gali atsirasti nustatyti korupcijos rizikos veiksniai, būtina šalinti vidaus teisės aktų spragas ir atsižvelgti į pateiktas rekomendacijas.

Išvados

Atlikus analizę padarytos tokios išvados ir siūloma imtis šių priemonių:

1. Duomenų teikėjų teikiamų statistinių duomenų patikros organizavimo ir įgyvendinimo veiklos sritis formaliai atitinka šiuos Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nurodytus korupcijos riziką šalinančius kriterijus: pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas, atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti. Vertinant pagal kitus Korupcijos prevencijos įstatyme nustatytus korupcijos pasireiškimo tikimybės kriterijus, atitikčių nenustatyta.

2. GAR administravimą organizuoja ir įgyvendina ŽŪIKVC Gyvūnų ir gyvūnų produktų apskaitos departamento Gyvūnų ir pašarų subjektų apskaitos skyrius.

3. ŽŪIKVC yra priimti visi būtini vidaus teisės aktai, kuriuose detalizuota teisės aktuose nustatyta ir šioje išvadoje vertintuose teisiniuose santykiuose dalyvaujančių subjektų kompetencija, procedūros, sprendimų priėmimo tvarka ir kt. Jie yra periodiškai peržiūrimi atsižvelgiant į teisės aktų pakeitimus, teisinio reglamentavimo efektyvumą bei taikant praktikoje kylančias problemas ir, esant būtinumui, atitinkamai keičiami. Atsižvelgiant į tai, siūlytume nuolat peržiūrėti teisės aktų pakeitimus ir, vadovaujantis jais, atnaujinti vidaus dokumentus.

4. Rekomenduojama stiprinti ŽŪIKVC darbuotojų, dalyvaujančių GAR administravime, įskaitant ir vadovybę, atsakingų už GAR administravimo procesų valdymą, antikorporucines nuostatas.

5. Siūlome peržiūrėti ŽŪIKVC Gyvūnų ir gyvūnų produktų apskaitos departamento Gyvūnų ir pašarų subjektų apskaitos skyriaus darbuotojų funkcijas ir jų reglamentavimą pareiginėse instrukcijose, atsižvelgiant į tikslų jų paskirstymą ir atliekamas užduotis.

6. Siekiant tobulinti gebėjimus korupcijos pasireiškimo atpažinimo ir jos gerosios praktikos taikymo srityse ir stiprinti atsparumą korupcijai, siūloma ŽŪIKVC darbuotojams,

esant galimybei, dalyvauti antikorupcinių mokymų programose ir nuolat tobulinti savo žinias antikorupcijos srityje.